

دوره سوم، سال ششم، شماره سوم و چهارم، پاییز - زمستان ۱۴۰۰ [انتشار: تابستان ۱۴۰۲]

فهرست

سر سخن

بسی رنج بردم درین سال سی / به احیای گنجینه پارسی ۵-۶

بستار

بافتابه/ بافتابه/ بافتاوه/ علی اشرف صادقی ۷-۸
یادداشت‌های شاهنامه‌شناسی (۳) / ابوالفضل خطیبی ۹-۱۵
یادگار حضور امام رضا در مسجد جامع ساوه / عمادالدین شیخ‌الحکامی ۱۶-۱۸
رساله نخبة الوزراء تألیف نصرالله دماوندی / قاسم قریب ۱۹-۲۶
استدراکاتی بر مقدمه چاپ عکسی تاریخ سیستان (۲) / حمیدرضا (بابک) سلمانی: آرش سزی ۲۷-۲۹
دمنیان/ دومنیا/ دمنی/ دومننی / ج. ط. نژد (سروش) ۳۰-۳۱
دیوان فرخی سیستانی با کتابت عبرت نائینی و حواشی ملک الشعراء بهار / محمود علی پور ۳۲-۴۱
کتابچه چهل ستون شاه عباس، سروده محمد بیگ فرصت / فاطمه بوجار ۴۲-۴۸
تصحیح قصیده بازمانده از شعوری کاشانی در جنگ ابن خاتون / علی کاملی ۴۹-۵۲
واژه «رُخَم» / محسن ذاکر الحسینی «پزند» ۵۳-۵۵
آیا کتاب گشایش و رهایش نوشته ناصر خسرو است؟ / محمدرضا توکلی صابری ۵۸-۶۳

نقد و بررسی

نقدی بر تصحیح کتاب بدایع الملح / میلاد بیگلری ۶۴-۷۸
نقدی بر تصحیح کتبات عبید زاکانی به تصحیح محمدجعفر محجوب / محسن شریفی صبی ۷۹-۸۳
نگاهی به کتاب اقلیم مکتوب خدا / ریحانه بهبودی ۸۴-۹۲

پژوهش‌های دبالتی

پیشنهادی در جهت سامان‌دهی پایان‌نامه‌های حوزه تصحیح / سید محمدرضا ابن‌الرسول ۹۳-۱۰۵

ایران در متون و منابع عثمانی (۲۴)

آثار مصطفی عالی افندی / نصرالله صالحی ۱۰۶-۱۰۸

آشنایی با نشرستانان و تن‌پژوهان (۷-۶)

آلگ فدرویچ آکیموشکین (۱۷ فوریه ۱۹۲۹ - ۳۱ اکتبر ۲۰۱۰) / الکسی خیسما تولین: ترجمه: مجدل‌الدین کیوانی ۹۰-۱۱۳
گنج زری بود در این خاکدان: در گرامی‌داشت یاد و نام ی. ت. پ. دبروین (۱۹۳۱-۲۰۲۳) /
علی‌اصغر سید غراب ۱۱۴-۱۲۳

دبارة نشریه‌های پیشین

نقدی بر نوشته علیرضا هاشمی نژاد در باره چاپ اخیر منظومه صراط‌الخط / علی صفری آق‌قلعه ۱۲۴-۱۳۰

دکتر شهرام آزادیان

(هجدهم آذر ۱۳۵۲ - بیست و دوم تیر ۱۴۰۲)

درگذشت ناگهانی دکتر شهرام آزادیان، استاد دلسوز گروه ادبیات فارسی دانشگاه تهران، موجب دریغ و افسوس بسیار شد و همکاران و شاگردان او را در اندوهی گران فرو برد. گزارش میراث خود را در غم ایشان شریک می‌داند و برای خانواده و دوستان او آرامش و بردباری آرزو می‌کند.

یادش گرامی و روانش قرین آرامش باد.

(ش ۵۵۵) که در تاریخ ۸۰۵ق تا ۸۰۷ق کتابت شده، از جمله نسخ اصلی محمدجعفر محجوب در تصحیح کلیات عید زاکانی بوده و اقدم نسخی است که اشعار عید را در خود جای داده‌اند. نکته جالب توجه این است که ۱۳ غزل از آن ۱۴ غزل بدون تخلص با استناد به همین دستنویس ارزشمند به جمع اشعار عید افزوده شده‌است و در دیگر نسخ دیوان عید وجود ندارد. آن یک غزل دیگر نیز، با استناد به چاپ اقبال از دیوان عید، به تصحیح محجوب وارد شده‌است.

چنان‌که افشار نسخه دوشنبه را معرفی کرده و محجوب نیز عین سخن وی را نقل کرده‌است، غزلیات عید [فقط] در هاشم صفحات ۷۱ پ تا ۸۲ ر این نسخه به ثبت رسیده‌است (افشار، ۱۳۹۰: ۱۲۵). اما ۱۳ غزل بدون تخلص در اوراق پایانی این دستنویس آمده و ۱۳ غزل دیگر نیز، در خلال این غزلیات قابل مشاهده است. اگر قرائنی بر نسبت اشعار مورد نظر به عید وجود می‌داشت، محجوب باید تمام ۲۶ غزل را به نام عید نقل می‌کرد، نه فقط ۱۳ غزل از ۲۶ غزل را؛ زیرا تمام این ۲۶ غزل سروده یک شاعرند و با «وله» به هم مرتبط شده‌اند. ولی مصحح کلیات عید، به عللی نامعلوم، فقط نیمی از غزلیات را به اشعار اصلی عید در مجموعه تاجیکستان که در هاشم نسخه ثبت شده پیوند داده‌است؛ این‌که به چه علت محجوب نیمی از اشعار پایان نسخه را بدون هیچ توضیحی به نام عید آورده، بر من معلوم نیست.

به نظر نگارنده، جهت شناسایی و احراز هویت سراینده غزلیات منسوب به عید، ذکر تخلص «عید» معیاری مناسب است. چنان‌که مشهود است، در ۱۳ غزل مورد نظر نشانی از ذکر تخلص عید نیست و در نسخ دیگر عید نیز این اشعار به او منسوب نشده‌است. ایضاً تمام این غزلیات فقط در نسخه دوشنبه آمده و نشانی از آن‌ها در دیگر نسخ دیوان عید نیست. آن یک غزل بدون تخلص دیگری نیز که در دیوان عید به ثبت رسیده و تنها با استناد به چاپ نامعتبر اقبال، به چاپ محجوب وارد شده، به احتمال فراوان نمی‌تواند از عید زاکانی باشد؛ زیرا نه تخلص دارد و نه دیگر نسخ دیوان عید آن را ثبت کرده‌اند. اما در این که سراینده آن ۱۳ غزل بدون تخلص (با

نقدی بر تصحیح کلیات عید زاکانی به تصحیح محمدجعفر محجوب

محمسن شریفی صحی

دانش آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی
mohsen.sharifi66@yahoo.com

کلیات عید زاکانی. به تصحیح محمدجعفر محجوب.
نیویورک: Bibliotheca Persica Press، ۱۹۹۹م.

مقدمه

سعی نگارنده در این جستار بر این است تا با عنایت به قرائن موجود، هم به اشتباه محمدجعفر محجوب، مصحح کلیات عید زاکانی، پردازد که تعدادی غزل را که هیچ نسبتی با عید ندارد در کلیات وی وارد کرده است و هم با ذکر شواهدی، اشتباهات و بی‌اعتنایی او را به اقدم نسخی که حاوی اشعار عید است، نشان دهد. در این میان، معلوم خواهد شد که صحت انتساب غزلیاتی که تخلص «عید» را ندارند و در کلیات این شاعر به ثبت رسیده‌اند، به شدت مورد تردید است. این فرضیه بعد از بررسی تمام غزلیات ثبت شده در دو تصحیح موجود از دیوان/ کلیات عید شکل گرفته‌است.

خطای مصحح در نسبت اشعار رکن به عید

عید زاکانی، از جمله شاعرانی است که به ذکر تخلص شعری خویش در بیت یا ابیات پایانی تقید فراوانی دارند. از بین غزلیات موجود در دیوان این شاعر به تصحیح محجوب ۱۴ غزل، و در تصحیح اقبال ۱ غزل بدون تخلص «عید» به ثبت رسیده‌است. مجموعه دوشنبه تاجیکستان

- مجموع ۱۰۴ بیت)، عبید زاکانی نیست و بر اثر اشتباه مصحح وارد کلیات عبید زاکانی شده است، شکی وجود ندارد.
- کاتب مجموعه تاجیکستان ۱۳ غزل بدون تخلصی را که توسط محجوب در کلیات عبید به ثبت رسیده و ۱۳ غزل دیگر را به همراه آن، به نام رکن الدین بکرانی آورده است. این ۲۶ غزل با «وله» به قطعات و قصاید پیشینی که متعلق به این شاعر است پیوند خورده است. افشار، طی بررسی نسخه دوشنبه، فقط به گفتن «بیست و شش غزل آمده است که در هیچ یک تخلص ذکر نشده است» بسنده نموده است (افشار، ۱۳۹۰: ۱۲۰). یکی از قطعات رکن الدین، جواب او به پرسش شمس الدین کاشی است که داوری بین شعر انوری و ظهیر است. شمس الدین کاشی، اول بار، پرسش خود را خطاب به مجد همگر مطرح کرده است و پاسخ وی را نیز دریافت نموده است؛ اما رکن نیز بدان پاسخ گفته است و قطعه پاسخ وی در مجموعه دوشنبه درج گشته است. آنچه بر این امر مهر تأیید می‌زند، نقل این ماجرا و شعر رکن در خلاصة الاشعار کاشی است (کاشی، خلاصه، ایندیا آفیس: گ ۶۲۲ر).
- مهم‌ترین دلیل بر انتساب اشعار به رکن الدین، پیوستگی غزلیات با قصاید و قطعات مسلم رکن در مجموعه دوشنبه است. جدا از این، یکی از این اشعار در مونس الاحرار نیز به نام وی آمده است (جاجرمی، ۱۳۳۷: ۸۳۸/۲) و دیگری در مجموعه نیمه سده هشتم کتابخانه لالا اسماعیل نیز موجود است (مجموعه، لالا اسماعیل: گ ۱۳۳پ). همین شعر در سفینه شمس حاجی نیز به ثبت رسیده است. همچنین، در نسخه ش ۳۴۲۳ پاریس، ۶ رباعی و ۱ قطعه به نام رکن الدین بکرانی موجود است (بیاض، پاریس: گ ۲۶۶ر) که رباعیات ۱، ۲، ۴ و ۵ آن در ادامه غزلیات موجود در نسخه تاجیکستان، به نام رکن آمده است (مجموعه، تاجیکستان: ص ۲۵۸، ۲۶۳، ۲۶۶ و ۲۷۷). مطلع غزلیات مورد نظر (مجموعه، تاجیکستان: گ ۱۲۲-۱۲۹) به قرار زیر است:
۱. بلا و فتنه آن غمزۀ مست
در شادی به روی خلق در بست
- (۸ بیت: ۱۲۹ر)
۲. به لطف لعل روانبخش و سحر غمزۀ مست
مرا ز پای درآورد یار و برد ز دست
- (۹ بیت: ۱۲۵پ-۱۲۶ر)
۳. چشم سرمست تو بیماری خوشست
طره شصت [کذا] تو طراری خوشست
- (۷ بیت: ۱۲۶ر)
۴. امشب شب قدر عقل و جانست
سرمایه عیش جاودانست
- (۸ بیت: ۱۲۷پ)
۵. روی تو ماه دلستان منست
کوی تو کعبه امان منست
- (۸ بیت: ۱۲۷ر-۱۲۷پ)
۶. قبله دل روی شهرآرای توست
توتیای دیده خاک پای توست
- (۹ بیت: ۱۲۴پ)
۷. ماه لافی می‌زند از روی شهرآرای دوست
گل نشانی می‌دهد از عارض زیبای دوست
- (۹ بیت: ۱۲۲ر-۱۲۲پ)
۸. شکر به ذوق لب لعل جانفزای تو نیست
قمر به حسن رخ خوب دلربای تو نیست
- (۹ بیت: ۱۲۴ر-۱۲۵پ)
۹. مستی عشقت می مغانه ندارد
ذوق لببت عمر جاودانه ندارد
- (۷ بیت: ۱۲۹پ)
۱۰. ساقیا برگ طرب ساز که جانان آمد
مجلس عیش بیارای که رضوان آمد
- (۸ بیت: ۱۲۶ر-۱۲۶پ)
۱۱. چو صبح وصل تواز مشرق صفا بدمد
نسیم لطف تو از روضه رضا بدمد
- (۵ بیت: ۱۲۳ر-۱۲۳پ)
۱۲. چشم مست غارت جان می‌کند
کفر زلفت قصد ایمان می‌کند
- (۸ بیت: ۱۲۸پ)

۱۳. آن شب که یار شمع شبستان ما بود
آیات خوشدلی همه در شان ما بود

(۹ بیت؛ ۱۲۵ر)

باید غزل بدون تخلّصی را که محجوب با عنایت به چاپ اقبال وارد کلیّات عبید کرده نیز به ۱۳ غزل یادشده افزود؛ از این جهت که احتمال انتساب آن به عبید بسیار ضعیف است. اقبال نیز این غزل را در جمع اشعاری آورده که بعد از اتمام کار به دستش رسیده و در نسخ اولیه و بلکه اصلی وی جای نداشته است:

۱۴. نه به ز شیوه رندان طریق و رایی هست
نه به ز کوی مغان گوشه‌ای و جایی هست

(زاکانی، ۱۹۹۹: ۷۵؛ همو، بی تا: ۱۲۸)

آنچه جالب توجه می‌نماید این است که برخی از غزلیات رکن‌الدین بکرانی که به اشتباه وارد اشعار عبید شده، مدّعی دیگری نیز دارد. کاشی ۶ مورد از غزلیات منسوب به رکن و چند رباعی بعد از آن را که از رکن است، در خلاصه الاشعار به نام حسن متکلم آورده (کاشی، خلاصه، دانشگاه: گ ۱۱۷-۱۱۸) و برخی از این اشعار در عرفات العاشقین نیز به نام حسن متکلم ثبت شده است (اوحدی بلیانی، ۱۳۸۹: ۱۱۵۳، ۱۱۵۵).

آنچه به رکن‌الدین منسوب شده در مجموعه تاجیکستان، به تاریخ ۸۰۷ق، ثبت شده و آنچه به نام حسن متکلم آمده در اواخر سده دهم، در خلاصه الاشعار و عرفات العاشقین در سده یازدهم مندرج گشته است. برخی از این اشعار نیز، چنان‌که ذکر شد، در متون سده هشتم، یعنی مونس الاحرار و مجموعه لالا اسماعیل، به نام رکن درج شده است. از این رو، نسبت اشعار مورد نظر به رکن بسیار محتمل‌تر به نظر می‌رسد و نمی‌توان نسبت این اشعار به حسن متکلم در خلاصه الاشعار و عرفات العاشقین را تأیید کرد.

نیز به نظر می‌رسد آمیختگی اشعار رکن بکرانی و حسن متکلم از اشتباه کاشی در خلاصه الاشعار ناشی شده باشد که موجب گمراهی اوحدی در عرفات العاشقین و چه بسا محققان دیگر، چون ذبیح‌الله صفا، نیز شده است. چنان‌که باعث آمیختگی اشعار رکن بکرانی و عبید زاکانی، تصحیح محجوب و اشتباه واضح اوست که باید

در تصحیح مجدّد اشعار عبید مورد توجه قرار گیرد، تا شعر شاعر کم‌شهرتی چون رکن، به غلط، به شاعر معروف‌تر، یعنی عبید، منسوب نشود.

کیفیت تصحیح محجوب و بی‌توجهی به اقدام نسخ
شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد خواندن و تصحیح اشعار عبید از هاشم نسخه دوشنبه، برای محجوب مشکل بوده و چندان عنایتی به این اشعار حاشیه نسخه، که نسبت آن‌ها به عبید قطعی بوده، نداشته است؛ یعنی در عین این‌که بدون دلیلی علمی و منطقی اشعار رکن بکرانی را از متن نسخه دوشنبه به عبید نسبت داده، به اشعار مسلّم عبید در حواشی نسخه دوشنبه بی‌توجه بوده است. به زعم نگارنده، محجوب بخش زیادی از متن مصحّح خویش را با نسخی ترتیب داده که خوش خط و خوانا بوده‌اند و اغلب به خود زحمت ثبت اختلافات نسخ را نداده است، در حالی که در مقدمه مدّعی استفاده از اقدام نسخ، یعنی نسخه دوشنبه، است. به مواردی به اختصار اشاره می‌شود:

۱. نسخه دوشنبه، در غزلی با مطلع «بیا که وصل تو آسایش دل و جان است» بیتی دارد به شرح زیر:
تورو شکسته‌ای از من مرا گناهی نیست
تو می‌روی به سلامت مرا چه تاوان است

(۷۴ر)

محجوب، چنان‌که گفتیم، این غزل را اصلاً ندیده و متوجه نشده که بیت بالا در نسخه دوشنبه آمده و در نسخ دیگر دیوان عبید، یا آن نسخه‌ای که وی غزل را با استناد به آن به ثبت رسانیده، درج نشده است.

۲. در کلیّات (ص ۱۰۸) آمده است:

گل به باغ آمد و هنگام تماشا است ولی
نیست با روی ویم رای تماشای دگر

ضبط نسخه دوشنبه، «نیست با روی توام رای» است (۷۸پ) که با سنت ادبی نیز تناسب دارد. این ضبط نه در متن و نه در نسخه‌بدل‌ها مشاهده نمی‌شود.

۳. در کلیّات (ص ۷۴) آمده است:

دولت وصلش به خلوت گر شبی دستم دهد
زر نباشد سرفشانی‌ها کنم در پای دوست

یعنی اگر زر باشد، دیگر نیازی به سرفشانی نیست؟ ضبط ارجح نسخه دوشنبه، که مورد توجه مصحح نبوده، چنین است: «زر چه باشد» (۱۲۲پ).

۴. در کلیات (ص ۶۹) آمده است:

خورشید در نقاب خیالت نهان شود
از روی جانفراش اگر برکشد نقاب

در نسخه دوشنبه، به جای «برکشد»، «برفتد» آمده است (۷۲ر). محجوب «برکشد» را در متن آورده و در نسخه بدل گفته که در نسخه حمیدیه «برفتد» آمده است، بی آن که به ضبط نسخه دوشنبه اشارتی نماید.

۵. ضبط مصراع «گر کشتد ای عبید سر بنه و دم مزن» در کلیات (ص ۷۱) در نسخه دوشنبه «گر بکشدت عبید...» است (۷۳پ). مصحح این ضبط را از نسخه حمیدیه ذکر کرده و به همین ضبط در اقدم نسخ اشاره نکرده است.

۶. در کلیات (ص ۶۸) آمده است:

چتر همایون عشق سایه چوبر مافکند
رای هزیمت گرفت عقل تنکرای ما

در نسخه دوشنبه «راه عزیمت» آمده (۷۲پ) و این ضبط در نسخه بدل های مصحح نیامده است.

۷. در کلیات (ص ۷۴) آمده است:

نرگس از غنچه برون آمد و اکنون در شهر
هر کسی را هوس باغی و صحرایی هست

در نسخه دوشنبه، به جای ضبط عجیب «غنچه... در شهر»، «خیمه... در سر» آمده (۷۲ر) و این ضبط صحیح در نسخه بدل ها نیامده است.

۸. در مطلع یکی از غزلیات کلیات (ص ۸۱) آمده است:

سیاه چرده بتم را نمک ز حد بگذشت

اما ضبط نسخه دوشنبه چنین است: «سیاه چرده ما را...» (۷۴پ) و این ضبط نیز در نسخه بدل ها دیده نمی شود.

۹. در اثنای غزلی در کلیات (ص ۸۲) آمده است:

هر دمی از آه دودآسای من
آتشی در عود و در عنبر گرفت

ضبط نسخه دوشنبه «در مجمر گرفت» است (۷۳ر) و در نسخه بدل ها سخنی از آن نرفته است؛ در حالی که نه تنها نسخه دوشنبه، که نسخه حمیدیه هم مجمر ضبط کرده است (زاکانی، دیوان، حمیدیه: ۷۴ر).

از این قبیل خطاها در تصحیح اشعار عبید می توان نمونه های بیش تری را برشمرد، لیکن همین حد نشان می دهد که مصحح تقریباً اقدم نسخ اشعار عبید را در تصحیح خویش دخالت نداده است و چه بسا در بخش های دیگر کلیات عبید نیز اقدم نسخ را نادیده گرفته باشد.

منابع

- افشار، ایرج (۱۳۹۰). سفینه و بیاض و جنگ. گردآورده میلاد عظیمی. تهران: سخن.
- اوحدی، تقی الدین (۱۳۸۹). عرفات العاشقین. به تصحیح ذبیح الله صاحبکاری و آمنه فخر احمد. تهران: میراث مکتوب - کتابخانه مجلس.
- بیاض نظم و نثر. دستنویس ش ۳۴۲۳ کتابخانه ملی پاریس. تحریر ۸۲۴ تا ۸۵۲ ق.
- جاجرمی، محمد بن بدر (۱۳۳۷). مونس الاحرار فی دقائق الاشعار. به اهتمام میر صالح طیبی. تهران: سلسله انتشارات انجمن آثار ملی.
- زاکانی، عبید. دیوان. دستنویس ش ۱۱۸۱ کتابخانه حمیدیه. مورخ ۸۹۸ ق.
- _____ (بی تا). کلیات. به تصحیح عباس اقبال آشتیانی. تهران: انتشارات طلوع.
- _____ (۱۹۹۹). کلیات. به اهتمام محمدجعفر محجوب. نیویورک: Bibliotheca Persica Press.
- شمس حاجی، محمد، ۱۳۹۰، سفینه شمس حاجی، به تصحیح میلاد عظیمی، چاپ اول، تهران: سخن.
- کاشی، تقی الدین. خلاصة الاشعار فی دقائق الاشعار. دستنویس ش ۶۶۷ کتابخانه ایندیا آفیس. مورخ ۱۰۸۳ ق.
- _____ خلاصة الاشعار فی دقائق الاشعار. دستنویس ش ۱۰۴ کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران.
- مجموعه. دستنویس ش ۵۵۵ کتابخانه دوشنبه، تاجیکستان. مورخ ۸۰۵ تا ۸۰۷ ق.
- مجموعه. دستنویس ش ۴۸۷ کتابخانه لالا اسماعیل. مورخ ۷۴۱-۷۴۲ ق.

بعد التَّحْرِیر

اخيراً دیوان رکن بکرانی و پدر او محمود بکرانی به تصحیح آقایان بهروز ایمانی و امید سروری به همت انتشارات بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار به انتشار رسیده است. مصححان اشعار این دو شاعر سده هفتم و هشتم هجری را با استناد به نسخه تاجیکستان، به عنوان تک نسخه ای که حاوی اغلب اشعار دو شاعر است (یعنی همان نسخه ای که نگارنده این سطور به واسطه آن ورود اشعار رکن در دیوان عبید زاکانی مصحح محمدجعفر محجوب را معلوم کرده است) و بسیاری منابع جنبی و کمکی

دیگر، معرفی و منتشر کرده اند. مقاله نگارنده بیش از یک سال قبل از نشر تصحیح اخیر نوشته شده و پذیرش چاپ گرفته است. طبعاً طی تحقیق و بررسی اشعار رکن، برخی یافته های مصححان دیوان رکن بکرانی با نگارنده یکسان است، اما موضوع اصلی تحقیق نگارنده، یعنی کشف تداخل ۱۳ غزل از رکن در دیوان عبید، که ناشی از خطای مصحح دیوان عبید بوده، جزو یافته های ایشان نیست.

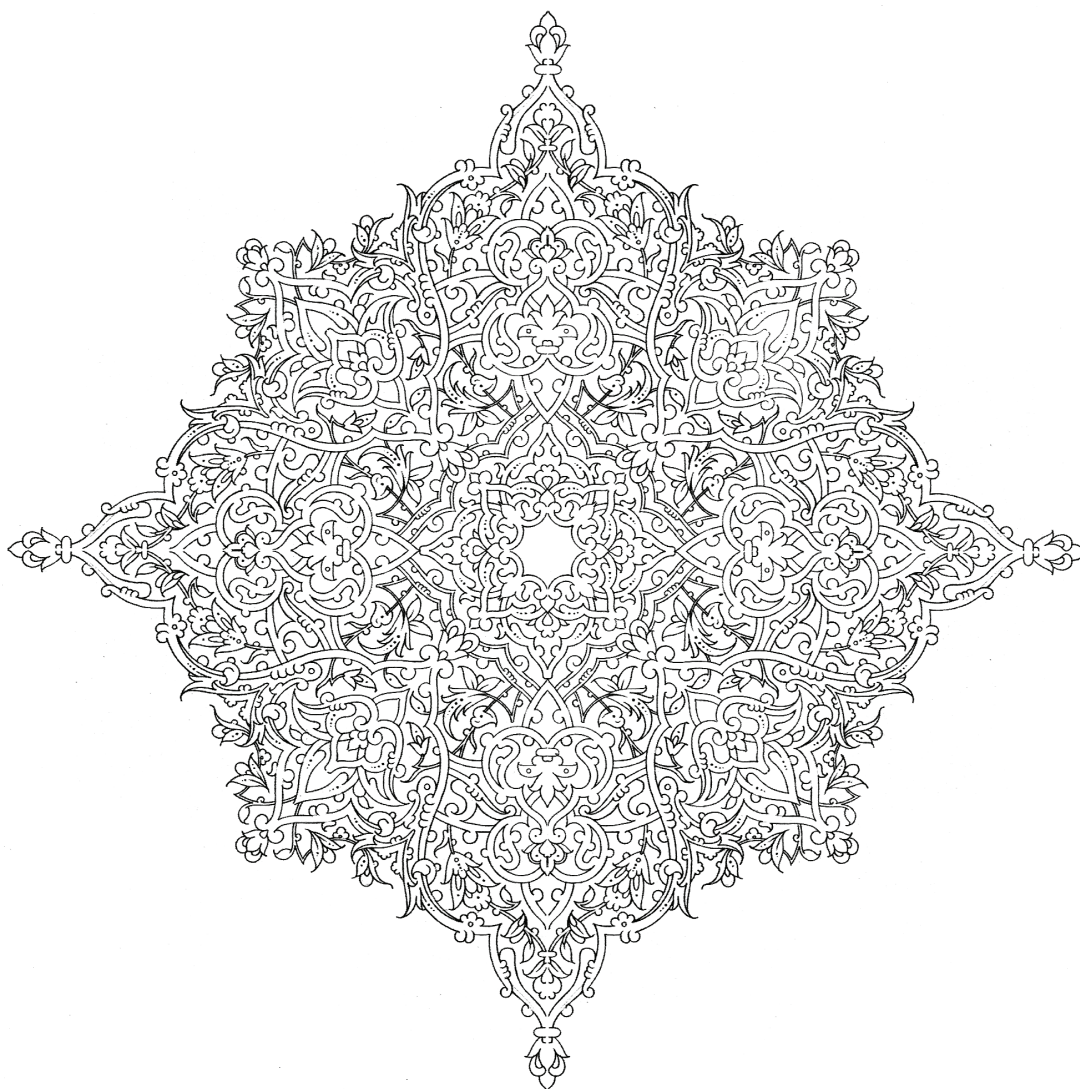

Table of Contents

Editorial

In Thirty Years, I've Withstood Great Misery's Thrust/ To Save Persian literature, a Treasure Robust	5-6
--	-----

Articles

<i>Bāstāba/ Pāstāba/ Pāstāwa</i> / Ali Ashraf SADEGHI	7-8
<i>Shahname</i> Studies Notes III / Abolfazl KHATIBI	9-15
A Relic of Imam Reza's Presence in the Great Mosque of Sāveh / Emadoddin SHEYKHOLHOKAMAEI	16-18
<i>Nukhbat al-Wuzarā</i> Treatise, Penned by Naṣr Allāh-i Damāwandī / Ghasem GHARIB.....	19-26
A Few Remarks on the Introduction of the Facsimile Edition of <i>Tārīkh-i Sīstān</i> II / HamidReza (Babak) SALMANI; Arash SERRI.....	27-29
<i>Dumanīān/ Dūmanīān/ Dumanī/ Dūmanī</i> / J. T. NAJAND (Soroush)	30-31
The <i>Dīvān</i> of Farrukhī-yi Sīstānī Copied by 'Ebrat-e Nā'īnī, Annotated by Malek al-Šo'arā Bahār / Mahmoud ALIPOUR.....	32-41
The Inscription of Shah 'Abbās II's Chihil Sutūn, Composed by Muḥammad Bayg-i Furṣat / Fatemeh BOUJAR	42-48
Editing of an Extant Qaṣīde by Šu'ūrī-yi Kāšānī in the Anthology of Ibn-i Khātūn / Ali KAMELI	49-52
On the Word <i>Rukhum</i> / Mohsen ZAKEROLHOSEYNI "Parand"	53-57
Did Nāṣir-i Khusraw write <i>Gušāyīš wa Rahāyīš</i> (Knowledge and Liberation)? / MohammadReza TAVAKKOLI SABERI	58-63

Reviews and Critiques

A Review of the Edition of <i>Badāye' al-Mulāḥ</i> (Droll Novelties) / Milad BIGDELOU	64-78
A Review of the <i>Kullīyyāt-i</i> (collected works of) 'Ubayd-i Zākānī Edited by Mohammad Jafar Mahjoub / Mohsen SHARIFI SAHI	79-83
A Look at <i>The written world of God</i> / Reyhane BEHBOUDI	84-92

Essays on Research

A Proposal for Organizing Dissertations on Text Editing / Seyyed MohammadReza EBNORRASOUL.....	93-105
--	--------

Iran in Ottoman Texts and Sources (25)

Works of Mustafa 'Āli Efendi / Nasrollah SALEHI.....	106-108
--	---------

Introducing Codicologists and Textual Scholars (6-7)

Oleg Fedorovich Akimushkin / Majdoddin KEYVANI	109-113
A Shining Gem in This Earthly Sphere: In memory of J.T.P De Bruijn / AliAsghar SEYED-GOHRAB	114-123

On the Previous Articles

A Response to AliReza Hasheminejad's Review of the New Edition of <i>Širāf al-Khaṭṭ</i> (The Principle of Calligraphy) / Ali SAFARI AQ-QALEH	124-130
--	---------